

Kepeästi kipeästä asiasta

Wehrmachtin pimeä puoli

Guido Knopp on ollut Saksassa erityisen tunnettu kymmenisen vuotta sitten ristiriitaisen vastaanoton saaneen Verbrechen der Wehrmacht (Wehrmachtin rikokset) -valokuvanäyttelyn jälkeen. Näyttelyn tarkoitus oli osoittaa, että Saksan säännönmukainen armeija oli samalla tavalla sotarikoksiin syyllistynyt joukko kuin Waffen-SS, jolle siihen asti oli säilytetty rikollisjoukon rooli. Vaikka näyttely osoitettiin tuoreeltaan osittain vääriin tietoihin tai jopa vääreännöksiin perustuvaksi, siitä kuitenkin käynnistyi laaja keskustelu puolesta ja vastaan, ja herra Knopp oli pian hyvin tunnettu henkilö. Kuten ehkä oli alun perin tarkoituskin, voisi ajatella. Hänen useat erityisesti kansallissosialismiin ja toiseen maailmansotaan liittyvät dokumenttinsa ovat myös tehneet miestä tunnetuksi, itse dokumentit ovat kuitenkin keveitä, jopa viihteellisiä.

Knopp on toki väitellyt tohtoriksi historiassa, mutta kirjan esittelyn ”menestyneimpiä tietokirjailijoita Saksassa” hän tuskin on. Mainostettu professorin tittelikin tarkoittaa sitä, että hän opettaa journalismia eräässä pikkuyliopistossa. Itse asiassa hän on suurimman osan työurastaan ollut lehtimies ja toimittaja, mikä näkyy tuotoksessa. Ajatus lentää ja faktat valitaan sopivasti, historiankirjoituksesta tai -tutkimuksesta ei todellakaan ole kysymys. Nyt esiteltävän kirjan kirjoittaja tosin jää epäselväksi, vaikka sitä Knoppin nimellä myydäänkin. Hän on tehnyt kirjan alkutekstien mukaan teoksen yhteistyössä viiden eri kirjoittajan kanssa, joista yksi vielä on toimittanut teoksen.

Wehrmacht – Hitlerin armeija ei ole kokonaisuus Saksan asevoimista, kuten ehkä voisi odottaa. Se ei myöskään ole saksalaisen nimensä *Die Wehrmacht: Eine Bilanz* mukainen tilinpäätös tästä aikansa tehokkaimmasta sotakoneesta vaan viisi irrallista artikkelia kirjan muotoon taitettuna. Ensimmäinen käsittelee lähinnä Puolan valtausta ja hiukan sotaa

”Ajatus lentää ja faktat valitaan sopivasti, historiankirjoituksesta tai -tutkimuksesta ei todellakaan ole kysymys.”

lännessä 1940, toinen hyökkäystä itään 1941, kolmas Wehrmachtin tekemiä rikoiksi, neljäs upseerien vastarintaa ja Valkyyria-salaliittoa, viides sodan viimeisiä kuukausia sieltä täältä eri rintamilta. Erityisen selväpiirteisestä tai kronologisesta etenevästä tekstistä ei ole kysymys, vaan erilaisten lyhyiden episodien ja yksityiskohtien pyörittelystä. Vaikutelmaksi tulee, että tekstit on alun perin tehty johonkin muuhun tarkoitukseen ja kirja niistä on tehty väkisin.

Yli kaiken menevä ajatus Knoppilla kuitenkin on. Hänestä Wehrmachtin olisi pitänyt tietää tulevaisuus etukäteen ja pysäyttää diktaattori **Adolf Hitler**. Johdattavien upseerien olisi pitänyt kääntyä valtionpäämiestä vastaan, huolimatta siitä, että heidän ammattiinsa kuului aivan olennaisena osana käskyjen noudattaminen ja esimiehen totteleminen

sekä kunniakäsitteidensä mukaan menetellä valansa velvoitteiden mukaisesti. Knoppin viisaus onkin puhdasta, helpoa jälkiviisautta. Kirjan lukemisen tekee rasittavaksi lukuisat pahansuovat ja negatiiviset arviot ihmisistä, joista herra Knopp on vain lukenut. Välillä tulee mieleen, että lukee Wehrmachtin tai kansallissosialistisen aatteen vastustajien härskintä propagandatekstiä.

Knoppin toinen tärkeä teesi on, että Wehrmacht teki erittäin runsaasti sotarikoksia. Hän esittää kirjassa arvioita, joiden mukaan Wehrmachtissa palvelleista kaikkiaan lähes 18 miljoonasta sotilaasta joko 6-8 miljoonaa tai ainakin 500 000 osallistui sotarikoksiin vankeja ja siviiliväestöä vastaan. Kuten odottaa sopii, varsinaista alkuperäistä lähdettä tälle ei kirjaan sisälly, ja epäselväksi jää, mihin Knopp nämä muilta kopioimansa väitteet perustaa.

Saksankielisen alkuteoksen kääntämisessä on onnistuttu erittäin hyvin, mistä kääntäjä Mervi Ovaska ansaitsee kaiken kunnioituksen. Käännös on sujuvaa, ja vaikeahko saksalainen sotilasterminologia on vääntynyt suomeksi poikkeuksellisen hyvin ilman niin yleisiä kömmähdyksiä tässä asiassa.

Guido Knoppin teos on ehkä syytä lukea, jos tuntee erityistä harrastusta Saksan 1930- ja 1940-luvun asevoimiin, mutta se vaatii rinnalleen laajan muun lukemiston kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Kirja on oikeastaan pamfletti, joskin paksu sellainen, ja sitä silmällä pitäen se pitää myös lukea. Varmasti Wehrmachtilla oli myös pimeä puolensa, kuten kaikilla armeijoilla kaikissa sodissa, mutta tämä kirja antaa 18 miljoonan miehen toimista kokonaisuutena väärän kuvan.

Kari Kuusela

*Guido Knopp
Wehrmacht - Hitlerin armeija
350 sivua, sidottu, Ajatus Kirjat*